

Vědecká komunikace

seminář – 1. recenze

APA citování apod.

- Nemusíte mít perfektní a nemusíte se za to omlouvat
 - typicky je to úplně poslední krok při psaní článku
 - a my ho po vás chtít nebudeme
- Pokud článek budete opravdu někam posílat a budete chtít zkontrolovat APA styl v citacích, ozvěte se Lence Dědkové

Informace, které příště přidejte

- Účel „článku“
 - Pokud někdo píše jen cvičný článek
 - Pokud někdo chce opravdu článek poslat
 - Pokud někdo píše diplomku

Recenze

Studie Víta Gabrhela přehledně představuje předmět svého studia, totiž zkoumání faktorové validity a konzistence metody Expressions of Spirituality Inventory. Srozumitelně vysvětluje, co je spiritualita a proč je potřeba dbát na správné užití metod v různých kontextech. Z textu je jasné, čeho chce studie dosáhnout. Návaznost jednotlivých odstavců i celých sekcí (od teorie k výsledkům) je přehledná a čtivá. Oceňuji také pasáž věnovanou pilotáži, z níž je z obsahové stránky patrná důslednost při ověřování metody. Celý text je tedy dobře strukturovaný a pochopitelný. Jakožto čtenář z neodborné veřejnosti bych však měla pár nejasností, které se vztahují k některým užívaným konceptům. To může být způsobeno jak anglickým překladem, tak předpokladem, že čtenáři porozumí významu termínů stejně jako autor. Přesto by mohlo být prospěšné osvětlit alespoň, co je míněno pod „pomáhajícími profesemi“, nebo jak chápat slovo „background“ (zda se jedná o vzdělání, zaměstnání jedinců, o jejich socializaci nebo jiný bližší kontakt s danou problematikou). K plynulejšímu porozumění textu by také přispělo menší množství používaných závorek a doplňujících informací. Mnohdy v textu působí rušivě a namísto toho, aby text přehledně rozváděly, tak spíše znesnadňují jeho uchopení. Uvádím jednu část, v níž jsou závorky roztroušeny po celé větě a v kombinaci s čísly, což z ní činí nepřehlednou pasáž, k níž je třeba se opakovaně vracet. („For example, Yonker, Schnabelrauch and DeHaan (2012) conducted a meta-analysis of 75 studies (done between 1990 and 2010) on a sample outreaching 66 thousands of adolescents and emerging adults.“) V tomto případě jsem se také zamýšlela nad důležitostí doplňku v závorce (roky), jestli je tak podstatný, že musí vyrušit plynulou pozornost diváka. Pokud by podstatný byl, zkusila bych jej do textu zakomponovat jinak, bez závorek. Podobně je tomu s hojně využívanými zkratkami „etc.“, které se často opakují (v závorkách i mimo ně). Opět spíše odvádí pozornost od sdělovaného, než že by dávaly podporu sdělenému. A svou všeobecností ani nerozvíjí větu dál (přestože poukazují na důležitý prvek, že se nesmí něco opomenout). Namísto toho by bylo přínosnější přidání konkrétních příkladů navíc. Stejně tak u odkazů „výše, níže“, které jsou někdy nejasné, nekonkrétní. Konkrétně na začátku by bylo určitě lákavější slyšet od autora sdělení ihned, ne čekat na něj a hledat jej dál v textu. Kromě těchto spíše formálních drobností vztahujících se k snadnější orientaci v textu a jeho porozumění z hlediska čtenáře mi v textu chyběl jasně artikulovaný přínos studie. Po přečtení textu mám však pocit, že jsem všemu zásadnímu porozuměla a autor mě svou prací provedl přehledně a pečlivě.

+ dílčí komentáře v průběhu textu ...

Studie Víta Gabrhela přehledně představuje předmět svého studia, totiž zkoumání faktorové validity a konzistence metody Expressions of Spirituality Inventory. Srozumitelně vysvětluje, co je spiritualita a proč je potřeba dbát na správné užití metod v různých kontextech. Z textu je jasné, čeho chce studie dosáhnout. Návaznost jednotlivých odstavců i celých sekcí (od teorie k výsledkům) je přehledná a čtivá. Oceňuji také pasáž věnovanou pilotáži, z níž je z obsahové stránky patrná důslednost při ověřování metody. Celý text je tedy dobře strukturovaný a pochopitelný. Jakožto čtenář z neodborné veřejnosti bych však měla pár nejasností, které se vztahují k některým užívaným konceptům. To může být způsobeno jak anglickým překladem, tak předpokladem, že čtenáři porozumí významu termínů stejně jako autor. Přesto by mohlo být prospěšné osvětlit alespoň, co je míněno pod „pomáhajícími profesemi“, nebo jak chápat slovo „background“ (zda se jedná o vzdělání, zaměstnání jedinců, o jejich socializaci nebo jiný bližší kontakt s danou problematikou). K plynulejšímu porozumění textu by také přispělo menší množství používaných závorek a doplňujících informací. Mnohdy v textu působí rušivě a namísto toho, aby text přehledně rozváděly, tak spíše znesnadňují jeho uchopení. Uvádím jednu část, v níž jsou závorky roztroušeny po celé větě a v kombinaci s čísly, což z ní činí nepřehlednou pasáž, k níž je třeba se opakovaně vracet. („For example, Yonker, Schnabelrauch and DeHaan (2012) conducted a meta-analysis of 75 studies (done between 1990 and 2010) on a sample outreaching 66 thousands of adolescents and emerging adults.“) V tomto případě jsem se také zamýšlela nad důležitostí doplňku v závorce (roky), jestli je tak podstatný, že musí vyrušit plynulou pozornost diváka. Pokud by podstatný byl, zkusila bych jej do textu zakomponovat jinak, bez závorek. Podobně je tomu s hojně využívanými zkratkami „etc.“, které se často opakují (v závorkách i mimo ně). Opět spíše odvádí pozornost od sdělovaného, než že by dávaly podporu sdělenému. A svou všeobecností ani nerozvíjí větu dál (přestože poukazují na důležitý prvek, že se nesmí něco opomenout). Namísto toho by bylo přínosnější přidání konkrétních příkladů navíc. Stejně tak u odkazů „výše, níže“, které jsou někdy nejasné, nekonkrétní. Konkrétně na začátku by bylo určitě lákavější slyšet od autora sdělení ihned, ne čekat na něj a hledat jej dál v textu. Kromě těchto spíše formálních drobností vztahujících se k snadnější orientaci v textu a jeho porozumění z hlediska čtenáře mi v textu chyběl jasně artikulovaný přínos studie. Po přečtení textu mám však pocit, že jsem všemu zásadnímu porozuměla a autor mě svou prací provedl přehledně a pečlivě.

+ dílčí komentáře v průběhu textu ...

recenzi je dobré strukturovat (odstavce, odrážky, případně i číslovat)

autorovi článek to usnadní orientaci a psaní odpovědí

Před úvodem...

- Předtím, než se dostanu k recenzi jednotlivých částí textu, považuji za důležité zmínit dvě skutečnosti. Jednak jsem v oblasti, které se autorka věnuje, laikem, což se může promítnout např. do míry (i)relevance mých podnětů. Navzdory tomu, že jsem se snažil o smysluplnou zpětnou vazbu.
- Pokud potřebujete vyjasnit svoji pozici, je dobré to udělat na úplném začátku
- Je fajn přidat i směr možných „zkreslení“ (jsem psycholog, ale článek je sociologický)

Nebát se přiznat, že nerozumíte všemu

- V experimentu pak pracují s proměnnou *situační povědomí* (která **mi jakožto laikovi** velmi připomíná zmiňované kontextové povědomí), ...
- Text je sám o sobě poměrně náročný, neboť obsahuje složité analýzy, které převyšují **běžnou statistickou znalost absolventů magisterského studia psychologie**. **Samotné analýzy a jejich provedení, ani interpretaci výsledků tedy nejsem schopna adekvátně a odpovědně posoudit**

Úvod – nebojte se uznat, že recenzovaný text je kvalitní

- Explorativní výzkum přináší **nové zajímavé výsledky**, navíc v **aktuálně** se rozvíjející oblasti, která má **praktický dopad**. Studie je napsaná **kvalitně**, vychází z odborných a aktuálních zdrojů. Níže uvádím poznámky k jednotlivým částem textu.

Úvod

Studie zkoumá vztah prožívané autonomie s časovými orientacemi a s vyváženou časovou perspektivou v období vynořující se dospělosti. Studie je relevantním přínosem pro vědeckou diskuzi. Rozebírá téma z adekvátní vědecké perspektivy, přináší nové poznatky o řešené problematice a poukazuje na význam vztahu autonomie a časové perspektivy v přechodu do dospělosti. Formálně je studie vystavěna dobře, viz níže:

Teorie

V teoretické části autorka osvětluje problematiku vynořující se dospělosti a definuje fenomény, které v tomto rámci hodlá zkoumat. Oceňuji přehlednou a dobře navazující strukturu. Každý ze zkoumaných aspektů je vysvětlen a v textu se dobře orientuje. Autorka adekvátně shrnuje dosavadní výzkumy a jasně vykládá souvislost mezi autonomií a časovou perspektivou. Trochu hned v úvodu postrádám argument, jaké konkrétní aspekty autorku dovedlo k přesvědčení, že *„v postupném přechodu od adolescence do dospělosti může hrát prožívaná autonomie i časová perspektiva důležitou roli“*.

Text v teoretické části je věcný, bez zbytečných vycpávek a drží se myšlenkové linie, která směřuje k nastolení hypotéz. Dobře definované hypotézy jsou pro snadnou orientaci ve studii výhodou a pomáhají udržovat myšlenkovou linii také u čtenáře.

Metoda

V sekci metody jsou uvedeny veškeré informace relevantní pro tuto studii, opět oceňuji přehledné a přesné strukturování této části, přehledné zpracování popisu škál do tabulky a také zahrnutí etického aspektu. Shrnutí použitých metod je provedeno pro čtenáře pochopitelně a pomáhá pochopit měřené veličiny. Postup zpracování dat je také výborně popsán, celkově je možné tuto studii na základě uvedených informací kdykoliv replikovat.

Výsledková část je logicky uspořádána pro dobrý přehled a je informačně vyčerpávající, jednoznačně definuje potvrzení/nepotvrzení vztyčených hypotéz. Zanesené výsledků do tabulek vnímám vzhledem k množství dat jako vhodné zřehlednění výsledků, nadto výhodné pro rychlé nalezení potřebných údajů.

Diskuze

Diskuze dobře shrnuje a dále rozvíjí zjištěné poznatky. Otevírá možná vysvětlení pro vzniklé efekty, spojuje a uvádí zjištění do souvislostí, což by mělo být jejím cílem. Je informačně přínosná a uspokojivě komentuje také neočekávaná zjištění. Autorka zmiňuje limity výzkumu a zároveň navrhuje další oblasti pro výzkum, což shledávám jako další přidanou hodnotu.

Studie je velice dobře sestavena a v přehledné formě prezentuje nové, pro vědeckou diskuzi přínosné poznatky. Oceňuji především věcný a úsporný jazyk, jasnou myšlenkovou linii a konzistenci celé práce. V této formě ji bez nutnosti dalších úprav navrhuji k publikaci.

Úvod

Studie zkoumá vztah prožívané autonomie s časovými orientacemi a s vyváženou časovou perspektivou v období vynořující se dospělosti. Studie je relevantním přínosem pro vědeckou diskuzi. Rozebírá téma z adekvátní vědecké perspektivy, přináší nové poznatky o řešené problematice a poukazuje na význam vztahu autonomie a časové perspektivy v přechodu do dospělosti. Formálně je studie vystavěna dobře, viz níže:

Teorie

V teoretické části autorka osvětluje problematiku vynořující se dospělosti a definuje fenomény, které v tomto rámci hodlá zkoumat. Oceňuji přehlednou a dobře navazující strukturu. Každý ze zkoumaných aspektů je vysvětlen a v textu se dobře orientuje. Autorka adekvátně shrnuje dosavadní výzkumy a jasně vykládá souvislost mezi autonomií a časovou perspektivou. *Trochu hned v úvodu postrádám argument, jaké konkrétní aspekty autorku dovedlo k přesvědčení, že „v postupném přechodu od adolescence do dospělosti může hrát prožívaná autonomie i časová perspektiva důležitou roli“.*

Text v teoretické části je věcný, bez zbytečných vycpávek a drží se myšlenkové linie, která směřuje k nastolení hypotéz. Dobře definované hypotézy jsou pro snadnou orientaci ve studii výhodou a pomáhají udržovat myšlenkovou linii také u čtenáře.

Metoda

V sekci metody jsou uvedeny veškeré informace relevantní pro tuto studii, opět oceňuji přehledné a přesné strukturování této části, přehledné zpracování popisu škál do tabulky a také zahrnutí etického aspektu. Shrnutí použitých metod je provedeno pro čtenáře pochopitelně a pomáhá pochopit měřené veličiny. Postup zpracování dat je také výborně popsán, celkově je možné tuto studii na základě uvedených informací kdykoliv replikovat.

Výsledková část je logicky uspořádána pro dobrý přehled a je informačně vyčerpávající, jednoznačně definuje potvrzení/nepotvrzení vztyčených hypotéz. Zanesené výsledků do tabulek vnímám vzhledem k množství dat jako vhodné zřehlednění výsledků, nadto výhodné pro rychlé nalezení potřebných údajů.

Diskuze

Diskuze dobře shrnuje a dále rozvíjí zjištěné poznatky. Otevírá možná vysvětlení pro vzniklé efekty, spojuje a uvádí zjištění do souvislostí, což by mělo být jejím cílem. Je informačně přínosná a uspokojivě komentuje také neočekávaná zjištění. Autorka zmiňuje limity výzkumu a zároveň navrhuje další oblasti pro výzkum, což shledávám jako další přidanou hodnotu.

Studie je velice dobře sestavena a v přehledné formě prezentuje nové, pro vědeckou diskuzi přínosné poznatky. Oceňuji především věcný a úsporný jazyk, jasnou myšlenkovou linii a konzistenci celé práce. V této formě ji bez nutnosti dalších úprav navrhuji k publikaci.

Úvod

Studie zkoumá vztah prožívané autonomie s časovými orientacemi a s vyváženou časovou perspektivou v období vynořující se dospělosti. Studie je relevantním přínosem pro vědeckou diskuzi. Rozebírá téma z adekvátní vědecké perspektivy, přináší nové poznatky o řešené problematice a poukazuje na význam vztahu autonomie a časové perspektivy v přechodu do dospělosti. Formálně je studie vystavěna dobře, viz níže:

Teorie

V teoretické části autorka osvětluje problematiku vynořující se dospělosti a definuje fenomény, které v tomto rámci hodlá zkoumat. Oceňuji přehlednou a dobře navazující strukturu. Každý ze zkoumaných aspektů je vysvětlen a v textu se dobře orientuje. Autorka adekvátně shrnuje dosavadní výzkumy a jasně vykládá souvislost mezi autonomií a časovou perspektivou. *Trochu hned v úvodu postrádám argument, jaké konkrétní aspekty autorku dovedlo k přesvědčení, že „v postupném přechodu od adolescence do dospělosti může hrát prožívaná autonomie i časová perspektiva důležitou roli“.*

Text v teoretické části je věcný, bez zbytečných vycpávek a drží se myšlenkové linie, která směřuje k nastolení hypotéz. Dobře definované koncepty jsou také u

Metoda

V sekci metody je strukturování tématu použitých metod také výborně po

Výsledková část potvrzení/nepotvrzení vhodného přehledu

Diskuze

Diskuze dobře srovnává zjištění do souvislosti zjištění. Autorka hodnotu.

Studie je velice věcná především věcně upřesňuje k

pokud chcete, aby celkové vyznění vaší recenze bylo pozitivní, musíte v jejím průběhu chválit...

na druhou stranu:

1. chválit lze i stručně
2. dalším důležitým účelem recenze je pomoci zlepšit kvalitu článku – a co zlepšovat je téměř vždy...

dat je

í
vaná
ídanou

Oceňuji
dalších

Meta - úvod

Úvod- velká část úvodu se zabývá výkladem o nejasnosti disociace jako termínu. Ačkoliv jde o zajímavý rozbor, domnívám se, že pro účely článku by to vše šlo zkrátit do pár vět.

Navazuje část o historii vymezení pojmu disociace, kde bych se ale více zaměřila na to podstatné v kontextu práce tedy uvést pouze to, z čeho vychází tato práce.

Možná by šlo uvést pouze teorie týkající se konkrétně PPP a nikoliv disociace obecně.

Úvod je celkově dlouhý a není jasné, co je skutečně důležité pro daný výzkumný problém. (major comment)

Požadavek na doplnění

- Zároveň jsem si ale jako čtenář klad otázku: v jakém vztahu jsou myšlenky Sandell, Hooper-Greenhill a Bourdieho? Uvědomuji si, že teze prvních dvou jmenovaných autorů vytváří důležitý kontext, jejich případné vztažení k Bourdieho teorii pole by však dle mého soudu přispělo k plynulosti textu. Ptám se mj. i z toho důvodu, že v textu vidím tyto souvislosti implicitně přítomné, byť nevyřčené.
- „jako čtenář“ – upozorníme, že jako odborníci rozumíme tomu, co chce autor říct (díky našemu znalostem), ale čtenář (bez podobných znalostí) by mohl tápat...

Požadavek na doplnění nebo jen zvědavost?

- V textu rovněž hovoří o vztahu kurátora a diváka. Bude v práci nějakým způsobem reflektována pozice diváka, např. i z pohledu kurátora?
- Buďte konkrétní: je to jen něco, co by Vás zajímalo, protože jste nerd, anebo je to něco, co je opravdu potřeba do článku přidat pro čtenáře?

Na zvážení

- Místy se v textu hůře orientuje, neboť některé informace jsou uvedeny zpočátku jen obecně, až později v textu zjišťujeme jejich podrobný popis. **Zvážila bych přemístění některých odstavců, aby informace ohledně jednoho tématu byly, pokud to půjde, u sebe. Text tak bude působit více návazně.**
- Sekce metod sestává z popisu vzorku, který je komplexní a zároveň se odkazuje na původní studii, což oceňuji. Použitá metoda IGT a popis kognitivního modelování byly uvedeny v teoretické části, proto se zde již neopakují. **Bylo by možné je přeřadit do této sekce, ale vzhledem k jejich rozsahu chápu jejich ponechání v teoretické části práce.**

Jak moc být podrobný?

- Také **není zcela jasné**, na základě čeho výzkumníci očekávali, že participantů pracujících v reálném 3D modu budou podávat lepší výsledky. **Uvádí**, že by tomu tak mělo být díky větší realističnosti vizuálního vjemu a díky většímu vnoření do řešeného úkolu. **Bylo by dobré zamyslet se nad** dalšími možnými proměnnými, které výsledky participantů mohou ovlivnit, a především vycházet z předešlých výzkumů (nebo alespoň podobných). V samotném úvodu **například** uvádí: *Výsledky ukazují, že například pro práci s detaily v exponované oblasti se 3D zobrazení ukazuje jako výhodné, naopak pro lepší kontextové povědomí o prostoru se prosazuje klasická dvojrozměrná mapa (Schmidt, Delazari a Mendonça, 2012).* V experimentu pak pracují s proměnnou *situační povědomí ...*

Metoda

- Vybraná metoda sběru dat, tedy polostrukturované interview, je z mého pohledu odpovídající. **Jednak totiž umožňuje formulovat otázky v návaznosti na Bourdieho teorii, zároveň dává dostatek prostoru pro vyjádření participantů (ale též pro přesměrování, bude-li to vycházet z potřeb dotazovaných).**

Metoda

- Kladu si však otázku spjatou s počtem oslovených osob – chápu to správně tak, že jde o počet, po jehož dosažení lze předpokládat saturaci témat?
- Trochu nejednoznačné:
 - Ptá se recenzent na autorčina obecná očekávání?
 - Ptá se na to, jak to ve skutečnosti bylo? (dosáhla jste pomocí rozhovorů saturace témat?)
 - + proč se ptá – pochybuje o tom, že jí bylo dosaženo? Zdá se počet neadekvátní?

Konkrétní výtky

- Konkrétní poznámky
 - není jasné, jak přesně byli probandi rozdělení ...
 - pokud se píše v češtině, nepoužívají se tečky, ale čárky ...

Konkrétní doporučení

- Čo sa týka metódy, chýbal mi sformulovaný výskumný problém vyplývajúci z teórie, kde by autorka zdôraznila dôležitosť a prínos svojej práce, ktorý je pekne sformulovaný a zreteľný v závere . Ocenila by som, keby bola autorka v metóde viac konkrétna (pozri komentáre v texte). Autorka v metóde ďalej uvádza, že pacientka sa aktuálne cíti byť z CFS uzdravená. Z môjho pohľadu by bolo vhodné začleniť metodologickú reflexiu ako táto skutočnosť mohla ovplyvniť výsledky, resp. samotné náhľady na ochorenie, ktoré mohli byť v priebehu CFS iné než po uzdravení.

Jazyk

- Jazyk – někdy zbytečné užívání odborných pojmů, tam kde by to šlo napsat více laicky (např. místo psychformní potíže-psychické, somatoformní – somatické). V článku se mluví v množném čísle (my jsme udělali, vynasnažíme se...) ale autorka je jen jedna. (minor comment).
- Jazyková citlivost, preferovaný styl - individuální
- Volitelný komentář – autorka se může rozhodnout a jen rozhodnutí odůvodnit
 - Trochu jiné by to bylo, pokud by recenzent psal, že jazyk je příliš komplikovaný a ztěžuje čtivost článku

Jazyk recenze – komunikace mezi odborníky, kteří se neznají

- Autorka píše srozumitelně a svoje tvrzení dokládá **slušným** množstvím literatury. **Osobně jsem měl celkem problém** porozumět teorii problematiky na základě teoretické části textu. Text je **poměrně hodně nahuštěný** informacemi, což je v pořádku, ale spíše mi tam chybí nějaké „berličky“ – např. občasné shrnutí představených poznatků, rozdělení textu do více podsekcí. Také by mohlo **zabrat** rozdělení textu na kratší ucelené odstavce.

Ad-hoc škála

- Autoři použili vlastní škálu o 4 položkách. Proč nevyužili některou ze standardizovaných škál? Je potřeba dodat více informací ohledně validity jejich škály...
- Are the items that it can be tested against in the sample to determine its construct validity? Has it been published elsewhere? Is there any information regarding its resistance to social desirability in respondents? The author correctly acknowledges this as a limitation but I would really appreciate any further evidence that can be brought to light regarding the validity and/or reliability of this measure.

Proměnná měřená jednou položkou

- Autoři měří well-being jedinou položkou („Celkově vzato, jak jste spokojený/á se svým životem?“), což výrazně limituje veškerá zjištění studie. Zároveň si nejsem jistý, zda je možné tuto chybu napravit. Nedoporučuji proto článek k publikaci ve vašem časopise.

Kvali: malý výzkumný soubor

- Výzkumný soubor tvoří 8 respondentek. Mám pochyby o možnostech zobecnění takové studie. Tento počet by bylo potřeba výrazně navýšit, aby závěry studie měly vypovídající hodnotu.

Příležitostný výběr

- Autoři sbírali data pomocí online dotazníku, oslovovali je prostřednictvím tématických diskuzních fór. I když se jim tímto způsobem podařilo nasbírat úctyhodných 1547 respondentů, jedná se o příležitostný výběr s jeho typickými limity (neznámá nenáhodná populace, neznámý drop-out). Ve studii ovšem nejsou popsány dopady takového způsobu sběru dat.